

Informatīvais ziņojums

**«Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja
darbību**

no 2005. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam»

Saturs

Ievads.....	3
1. Biroja vadība	4
2. Biroja funkciju izpilde korupcijas apkarošanā.....	6
3. Biroja funkciju izpilde korupcijas novēršanā.....	10
3.1. Normatīvo aktu projektu izstrāde	10
3.2. Valsts politikas plānošana un koordinēšana korupcijas novēršanas un apkarošanas jautājumos	12
3.3. Valsts iestāžu korupcijas novēršanas prakses un atklāto korupcijas gadījumu analīze	13
3.4. Likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” izpildes un citos normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto papildu ierobežojumu ievērošanas kontrole	13
3.5. Biroja funkciju izpilde politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildes kontrolē	15
3.6. Sabiedrības informēšana un izglītošana par korupcijas attīstības tendencēm un atklātajiem korupcijas gadījumiem, kā arī veiktajiem pasākumiem korupcijas novēršanā un apkarošanā	17
3.7. Starptautiskā sadarbība un citu valstu pieredzes apkopošana korupcijas novēršanā un apkarošanā	19
3.8. Ārvalstu un starptautisko institūciju finanšu palīdzības projektu gatavošana un koordinācija.....	21
4. Biroja personāls un tā apmācība	22

Ievads

Informatīvais ziņojums par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – Birojs) darbību aptver laika periodu no 2005. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam.

Pārskata periodā risināti būtiski likumdošanas jautājumi, kas saistīti ar Latvijas pievienošanos vairākām starptautiskām konvencijām – Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijai, Eiropas Padomes Krimināltiesību konvencijas papildprotokolam un Eiropas Padomes Civiltiesību pretkorupcijas konvencijai.

Veikts nozīmīgs darbs arī fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanā – izstrādāts koncepcijas „Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu” projekts, kura ieviešana veicinās fizisko personu ienākumu gūšanas un mantiskā stāvokļa efektīvu kontroli.

Lai novērstu nevienlīdzību starp partijām un vēlētāju apvienībām pašvaldību vēlēšanās, izstrādāts Vēlētāju apvienību finansēšanas likumprojekts un vairāki citi ar to saistīti normatīvo aktu projekti, kas nosaka vēlētāju apvienību finansēšanas kārtību, t.sk. avotus un ierobežojumus, kā arī atbildību par likuma pārkāpumiem un valsts institūciju kompetenci minētās jomas kontrolē.

No 2005. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam ierosināta 21 un no citām izziņas iestādēm saņemtas 3 krimināllietas, savukārt kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtītas 19 krimināllietas kopumā pret 38 personām.

Pārskata periodā Birojs nosūtījis 5280 dokumentu valsts un pašvaldību iestādēm, fiziskām un juridiskām personām, savukārt saņemti un reģistrēti aptuveni 4000 dokumentu, iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu.

Biroja Ziņojumu centrs 1052 reizes saņēmis informāciju pa tālruni, pieņēmis 166 apmeklētājus un izskatījis 602 rakstiskus iesniegumus. No izskatītajiem iesniegumiem 153 gadījumos sūdzības bijušas par pašvaldību amatpersonu iespējamajiem pārkāpumiem, 67 gadījumos par tiesībsardzības iestāžu amatpersonu darbībām, pārējās sūdzības Birojā saņemtas par citu valsts pārvaldes iestāžu darbu, izglītības un ārstniecības iestāžu darbiniekiem. Pa bezmaksas tālruņa līniju (8002070) informācija par pārkāpumu vai noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmēm, kas piekritīga Biroja vai citu iestāžu kompetencei, saņemta 10 gadījumos.

2005. gada 30. jūnijā Biroja darbinieku kopējais skaits bija 117.

1. Biroja vadība

Lai sekmīgi īstenotu Biroja funkcijas un sasniegtu izvirzītos mērķus, Biroja priekšnieks Aleksejs Loskutovs, priekšnieka vietnieki Juta Striķe un Alvis Vilks regulāri risina Biroja darbībai aktuālus jautājumus starpinstitūciju sanāksmēs un tikšanās reizēs ar atbildīgu iestāžu vadītājiem.

Īpašu aktualitāti pārskata periodā ieguva jautājums par Biroja priekšnieka vietnieka A.Vilka vadītās starpinstitūciju darba grupas izstrādātās koncepcijas „Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu” projektā paredzētajiem pasākumiem situācijas uzlabošanai. Pārskata periodā Biroja vadība darba grupas piedāvātos risinājumus apsprieda, tiekoties gan ar Saeimas priekšsēdētāju, gan vairākiem ministriem un Valsts ieņēmumu dienesta vadību. Ar koncepcijas projektu tika iepazīstināti arī atsevišķu Saeimas komisiju un frakciju deputāti.

2005. gada 7. februārī Biroja priekšnieks tikās ar reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministru Māri Kučinski, lai apspriestu pašvaldību darba uzlabošanas iespējas. Sarunas laikā abas puses vienojās par informācijas apmaiņu, saņemot iedzīvotāju iesniegumus un sūdzības par pašvaldību darbu, kā arī par sadarbību dažādu pārbaužu veikšanā, lai nodrošinātu pašvaldību amatpersonu pārkāpumu efektīvu atklāšanu un izvērtēšanu, piemēram, iesaistot attiecīgos ekspertus nepieciešamo revīziju veikšanai pārbaužu ietvaros.

Biroja priekšnieks 2005. gada 10. februārī tikās ar izglītības un zinātnes ministri Inu Druvieti, lai apspriestu korupcijas novēršanas pasākumu īstenošanu, mazinot korupcijas risku izglītības jomā. Sarunas laikā A. Loskutovs un I. Druvieta pārrunāja dažādu kontroles pasākumu iespējas mācību iestādēs, kas novērstu izglītību apliecinājošu dokumentu viltošanu, to prettiesisku izsniegšanu un nelegālo maksājumu pieņemšanu.

Biroja priekšnieks atzinīgi novērtēja pretkorupcijas pasākumu plāna īstenošanas gaitu Izglītības un zinātnes ministrijā un tās padotībā esošajās iestādēs. Lai mazinātu iespējamus korupcijas riskus izglītības sistēmā, A. Loskutovs un I. Druvieta vienojās par regulāru izglītojošu pasākumu rīkošanu, informējot amatpersonas par likumā noteiktajiem aizliegumiem un ierobežojumiem, kā arī skaidrojot viņu rīcību dažādās interešu konflikta situācijās, piemēram, lēmumu pieņemšanā attiecībā uz saviem radniekiem (pieņemšana darbā, atalgojuma noteikšana, prēmiju piešķiršana). Biroja priekšnieks ar ministri pārrunāja iespējas iekļaut ar korupcijas problēmām saistītos jautājumus dažādās mācību programmās augstskolās un citās mācību iestādēs.

Biroja priekšnieks A.Loskutovs 2005. gada 14. februārī tikās ar Saeimas priekšsēdētāju Ingridu Ūdri, lai apspriestu vairākus būtiskus likumdošanas

jautājumus, kas saistīti ar korupcijas novēršanu, kā arī partiju un vēlētāju apvienību finansēšanas noteikumiem. Tikšanās laikā abas puses pārrunāja Priekšvēlēšanu aģitācijas likumprojekta izskatīšanas gaitu. Kaut gan atbildīgajai komisijai – Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijai likumprojekts tika nodots Saeimas plenārsēdē 2003. gada 18. decembrī, līdz šim brīdim tas nav izskatīts. Biroja priekšnieks sarunas laikā izteica lūgumu Saeimas priekšsēdētājam pēc iespējas ātrāk virzīt likumprojektu pieņemšanai Saeimā.

Biroja priekšnieks A.Loskutovs 2005. gada 18. februārī tikās ar ārlietu ministru Arti Pabriku, lai apspriestu vairākus būtiskus likumdošanas jautājumus, kas saistīti ar Latvijas pievienošanos vairākām starptautiskām konvencijām. Sarunas laikā A.Loskutovs iepazīstināja ārlietu ministru ar ratifikācijai sagatavotajiem starptautiskajiem līgumiem – ANO Pretkorupcijas konvenciju un Eiropas Padomes Krimināltiesību konvencijas papildprotokolu. Biroja priekšnieks un ārlietu ministrs uzsvēra nepieciešamību pēc iespējas ātrāk parakstīt un ratificēt ANO Pretkorupcijas konvenciju, tādējādi apliecinot Latvijas labo gribu cīnīties ar korupciju un radot papildu pamudinājumu efektīvi novērst korupcijas cēloņus.

2005.gada 1.martā notika A.Loskutova un Valsts kontrolieres Ingūnas Sudrabas tikšanās, kuras laikā apspriestas informācijas apmaiņas pilnveidošanas iespējas un panākta vienošanās par sadarbību dažādu pārbaužu veikšanā.

2005. gada 3. martā Biroja priekšnieks tikās ar ģeogrāfijas ministru elektroniskās pārvaldes lietās Jāni Reiru, lai apspriestu mūsdienu tehnoloģiju ieviešanas iespējas, mazinot korupcijas risku dažādās jomās, kā arī īstenojot koncepciju „Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu”.

2005. gada 9. martā Biroja vadība tikās ar Lietuvas pretkorupcijas iestādes – Īpašās izmeklēšanas dienesta (STT) direktoru Povilu Malakausku (Povilas Malakauskas). Šī bija pirmā Latvijas un Lietuvas pretkorupcijas iestāžu vadības tikšanās pēc P. Malakauska iecelšanas STT vadītāja amatā. Tās laikā tika apspriestas turpmākās sadarbības iespējas.

Turpinot veiksmīgo sadarbību ar STT, kas ir iestāde ar līdzīgu kompetenci un funkcijām kā Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs Latvijā, tiek izstrādāts abu institūciju sadarbības līgums, ko ir plānots parakstīt 2005. gada septembrī. Šī līguma mērķis ir abu pušu sadarbība jautājumos, kas saistīti ar korupcijas novēršanu, operatīvajām darbībām un pirmstiesas izmeklēšanu, kā arī to kompetencē esošajiem noziegumiem, kuru izmeklēšanu nosaka tiesiskie akti, kas regulē katras no iestādēm darbību.

2005.gada 15.martā Biroja vadība tikās ar Aizsardzības ministrijas valsts sekretāru Edgaru Rinkēviču, lai apspriestu normatīvo aktu pilnveidošanas iespējas, uzlabojot iekšējo kontroli iepirkumu procedūrās.

No 2005. gada 18. līdz 25. aprīlim Biroja priekšnieks A.Loskutovs piedalījās 11. ANO Noziedzības novēršanas kongresā, kas norisinājās Bangkokā (Taizemē), kur tika apspriesta valstu īstenotā politika un stratēģija pretkorupcijas jomā, kā arī notika informācijas un pieredzes apmaiņa, lai pilnveidotu praktisko sadarbību korupcijas novēršanā, izmeklēšanā un iztiesāšanā. Īpaša uzmanība tika veltīta politiskās korupcijas problēmām, kā arī korupcijai tiesu sistēmā un privātajā sektorā. Informējot kongresa dalībniekus par Latvijas valdības lēmumu tuvākajā laikā ratificēt ANO Pretkorupcijas konvenciju, Biroja priekšnieks uzsvēra, ka šāds valdības solis ir vēl viens pierādījums Latvijas vēlmei novērst un apkarot korupciju valstī. Savā uzrunā ANO forumā A.Loskutovs atzīmēja, ka Latvija savu labo gribu cīnīties ar korupciju arī apliecinājusi, 2002.gada oktobrī izveidojot speciālu pretkorupcijas iestādi - Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju.

No 2005. gada 30. līdz 31. maijam Biroja priekšnieka vietnieks A.Vilks piedalījās *6th General Meeting of the Anti-Corruption Network for Transition Economies*, kas norisinājās Stambulā (Turcijā) un kurā tika runāts par starptautiskajiem pretkorupcijas standartiem un konvencijām, pretkorupcijas politikas īstenošanas monitoringu, specializēto pretkorupcijas dienestu darbību.

Pārskata periodā notikušas divas Biroja un Tieslietu ministrijas vadības tikšanās (2005.gada 23.februārī un 27.jūnijā), kuru laikā apspriestas abu iestāžu sadarbības iespējas korupcijas mazināšanā tiesu varā, kā arī Biroja izstrādātais koncepcijas „Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu” projekts.

2. Biroja funkciju izpilde korupcijas apkarošanā

No 2005. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam Birojs ierosinājis 21 krimināllietu, no citām izziņas iestādēm saņemtas 3 krimināllietas. Kriminālvajāšanas uzsākšanai Latvijas Kriminālprocesa kodeksa (turpmāk – KPK) 124. panta kārtībā nosūtītas 19 krimināllietas kopumā pret 38 personām, no kurām KPK 120. panta kārtībā aizturētas 24 personas, KPK 70. panta kārtībā aizturētas 11 personas, 8 personām piemērots drošības līdzeklis – policijas uzraudzība, savukārt 17 personām – paraksts par dzīvesvietas nemainīšanu.

KPK 129. panta kārtībā pēc piekritības nosūtītas 2 krimināllietas. Pieņemti 11 lēmumi par atteikšanos ierosināt krimināllietu un 2 lēmumi par krimināllietas izbeigšanu.

2005. gada 12. janvārī ierosināta krimināllieta saskaņā ar Krimināllikuma (turpmāk – KL) 325.panta (Valsts amatpersonai noteikto ierobežojumu pārkāpšana) pirmo daļu par to, ka valsts SIA „Latvijas Onkoloģijas centrs” direktors no 2002. gada janvāra līdz 2004. gada novembrim vienpersoniski pieņēma lēmumus attiecībā uz sevi, izdodot rīkojumus un nosakot sev

atalgojumu papildus darba algai kopumā Ls 56 293 apmērā. 2005. gada 16. februārī krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 19. janvārī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 177. panta (Krāpšana) pirmo daļu par naudas izkrāpšanu no pacienta, ko izdarīja klīniskās slimnīcas „Gaiļezers” ārsts. Laika periodā no 2004. gada augusta līdz septembrim slimnīcas ārsts izkrāpis Ls 450, izmantojot pacienta uzticēšanos un sniedzot viņam nepatiesas ziņas par neatliekamas operācijas veikšanas kārtību. Izvērtējot pirmstiesas izmeklēšanas laikā iegūtos materiālus un savāktos pierādījumus, ārsta darbības pārkvalificētas pēc KL 183. panta (Izspiešana) pirmās daļas. Kriminālvajāšanas uzsākšanai Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai krimināllieta nosūtīta 2005. gada 20. maijā.

2005. gada 31. janvārī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 183. panta (Izspiešana) otro daļu par Ls 40 000 izspiešanu no kāda uzņēmuma vadības. Krimināllietas ietvaros par izspiešanas faktu tika aizturēti trīs sertificēti maksātnespējas administratori, no kuriem viens bija iecelts par administratoru konkrētā uzņēmuma maksātnespējas lietā. Aizturēto personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās izspiedusi naudu no uzņēmuma, draudot ar uzņēmuma maksātnespējas lietas apzinātu vilcināšanu, tādējādi apturot tā darbību un radot būtisku zaudējumu. 2005. gada 18. februārī krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 4. februārī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 320. panta (Kukuļņemšana) otro daļu un tās ietvaros Liepājā tika aizturēti VID Muitas kriminālpārvaldes Operatīvās darbības daļas Kurzemes reģionālās nodaļas darbinieki. Minēto personu grupa, veicot kādam uzņēmējam piederošo noliktavas telpu pārbaudi, pieprasījusi no viņa kukuli Ls 600 par labvēlīga pārbaudes akta sastādīšanu. Uzņēmējam nepiekrītot sākotnēji pieprasītajai naudas summai, tika pieņemts kukulis 100 ASV dolāru un Ls 150 vērtībā. 2005. gada 16. februārī krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 8. februārī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 317. panta (Dienesta pilnvaru pārsniegšana) otro daļu par bijušo Liepājas rajona Nīcas pagasta padomes amatpersonu izdarītām tīšām darbībām, pārdodot Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā esošās meža zemes vairākām privātpersonām bez Ministru kabineta atļaujas, kas ir pretrunā ar Aizsargjoslu likumu. Šāda rīcība liecina, ka atbildīgās amatpersonas pārsniegušas tām ar likumu piešķirto pilnvaru robežas un tas izraisījis smagas sekas.

2005. gada 14. februārī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 199. panta (Komerציālā uzpirkšana) pirmo daļu par Ls 2 000 nodošanu uzņēmuma pilnvarotai personai par konkrētu darbību veikšanu naudas devēja interesēs. Krimināllietas ietvaros par komerciālo uzpirkšanu aizturēts zvērināts advokāts, kurš piedāvāja un nodeva uzņēmuma pilnvarotajai personai Ls 2 000, lai tā,

ļauņprātīgi izmantojot savas pilņvaras, atteiktos no celtās prasības tiesā. 2005. gada 21. februārī KPK 41. panta kārtībā krimināllieta nosūtīta Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai.

2005. gada 22. februārī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 319. panta (Valsts amatpersonas bezdarbība) otro daļu par Jūrmalas domes amatpersonu bezdarbību saistībā ar tiesas procesu, kurā privātpersonām tika atzītas īpašuma tiesības uz 30 ha zemes Jūrmalas pilsētas teritorijā un tādējādi nodarīts būtisks kaitējums pašvaldībai.

2005. gada 28. februārī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 318. panta (Dienesta stāvokļa ļauņprātīga izmantošana) otro daļu un 195. pantu (Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana) par amatpersonu izdarītām tīšām darbībām, ļauņprātīgi izmantojot dienesta stāvokli mantkārtīgā nolūkā un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, ko veica Daugavpils domes amatpersonas. 2005. gada 9. martā krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 28. februārī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 321. panta (Kukuļa piesavināšanās) pirmo daļu par kukuļa piesavināšanos, kas bija saņemts nodošanai policijas darbiniekam. Pirmstiesas izmeklēšanā noskaidrots, ka bijušais policijas darbinieks saņēmis kukuli Ls 160 apmērā nodošanai Ceļu policijas darbiniekam par to, lai sakarā ar izdarīto ceļu satiksmes pārkāpumu kāda persona netiktu sodīta ar naudas sodu un autovadītāja tiesību atņemšanu. 2005. gada 24. martā krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 28. februārī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 320. panta (Kukuļņemšana) otro daļu par kukuļa pieprasīšanu un saņemšanu Ls 40 apmērā, ko izdarīja Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās iestādes vides inspektors par naudas soda neuzlikšanu kāda uzņēmuma direktoram sakarā ar Ministru kabineta noteikumos paredzētās piesārņošanas deklarācijas neiesniegšanu. 2005. gada 8. martā krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 18. martā ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 323. panta (Kukuļdošana) otro daļu par kukuļdošanas faktu Jūrmalas domes priekšsēdētāja vēlēšanās. Kukulis 20 000 eiro apmērā tika nodots kādam Jūrmalas pilsētas domes deputātam, mēģinot panākt kukuļdevējiem vēlamu rezultātu Jūrmalas mēra vēlēšanās. 2005. gada 12. aprīlī krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 20. martā ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 90. pantu (Kavēšana realizēt vēlēšanu tiesības un tiesības piedalīties tautas nobalsošanā) par kavēšanu realizēt vēlēšanu tiesības un tiesības piedalīties tautas nobalsošanā. KPK 129. panta kārtībā 2005. gada 22. martā nosūtīta pēc piekritības Drošības policijai.

2005. gada 13. aprīlī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 323.panta (Kukuļdošana) pirmo daļu par Ls 45 000 kukuļa došanas faktu Biroja darbiniekam, ko izdarīja uzņēmējs – kādas medikamentu tirdzniecības firmas īpašnieks. Uzņēmējs kukuli piedāvāja par to, lai Biroja darbinieks neveiktu un neorganizētu pārbaudes, kas saistītas ar uzņēmējam piederošas firmas darbību. Papildus Ls 45 000 kukulim uzņēmējs solīja maksāt vēl Ls 1000 katru mēnesi, lai Birojs neveiktu pārbaudes saistībā ar viņa uzņēmumu. 2005. gada 21. aprīlī krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 29.aprīlī ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 320.panta (Kukuļņemšana) trešo daļu par kukuļa pieprasīšanu Ls 300 apmērā no Francijas pilsoņa par to, lai netiktu veiktas pārbaudes viņam piederošā uzņēmumā Rīgā, ko izdarīja Rīgas pilsētas Galvenās policijas pārvaldes 21. policijas nodaļas darbinieki. 2005. gada 17. maijā krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 3. maijā ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 320.panta (Kukuļņemšana) trešo daļu, 322. panta (Starpniecība kukuļošanā) pirmo daļu par starpniecību kukuļošanā un kukuļņemšanu par autovadītāja apliecību iegūšanu bez nepieciešamo eksāmenu kārtošanas. 2005. gada 12. maijā krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai pret 6 personām.

2005. gada 17. maijā ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) pirmo daļu, 275. panta (Dokumenta, zīmoga un spiedoga viltošana un viltota dokumenta, zīmoga, un spiedoga realizēšana un izmantošana) otro daļu, par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ko izdarīja Rīgas pilsētas Ceļu policijas darbinieks, un dokumentu viltošanu, ko izdarīja Narkoloģijas valsts aģentūras darbinieki, saistībā ar alkohola ekspertīzes veikšanu. 2005. gada 26. maijā krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 30. maijā ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 320.panta (Kukuļņemšana) trešo daļu par kukuļa izspiešanu, ko izdarīja Drošības policijas sevišķi svarīgu lietu inspektors. Kukulis Ls 250 apmērā tika izspiests no kādas personas, lai pret to netiktu ierosināta krimināllieta. 2005. gada 27. maijā krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2005. gada 28. jūnijā ierosināta krimināllieta saskaņā ar KL 320.panta (Kukuļņemšana) trešo daļu, 322. panta (Starpniecība kukuļošanā) pirmo daļu par kukuļa Ls 15 900 pieprasīšanu, ko izdarīja valsts amatpersonas, un starpniecību kukuļdošanā, ko izdarīja kādas SIA direktors, kurš ir arī citas SIA jurists. 2005. gada 8. jūlijā krimināllieta nosūtīta prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.

3. Biroja funkciju izpilde korupcijas novēršanā

3.1. Normatīvo aktu projektu izstrāde

Lai mazinātu korupcijas rašanās iespējas, 2005. gada pirmajā pusgadā Birojs izstrādājis un apstiprināšanai Saeimā un Ministru kabinetā virzījis daudzus būtiskus normatīvo aktu projektus.

Pamatojoties uz Biroja iepriekš sagatavotajiem normatīvo aktu projektiem, 2005. gada 17. februārī Saeimā tika pieņemts likums „Par Eiropas Padomes Civiltiesību pretkorupcijas konvenciju”, kurš spēkā stājās 9. martā. Minētā konvencija vērsta uz to, lai tās dalībvalstu nacionālajā likumdošanā tiktu paredzētas efektīvas sankcijas par labu personām, kurām radīts zaudējums korupcijas rezultātā, lai ļautu tām aizsargāt savas tiesības un intereses, ieskaitot iespēju saņemt atlīdzību par zaudējumu. Birojs koordinē konvencijā paredzēto saistību izpildi.

Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 2. panta trešā daļa paredz, ka fiziskās personas drīkst veikt dāvinājumus (ziedojumus) finanšu līdzekļu veidā no saviem ienākumiem, kuri gūti iepriekšējos trijos taksācijas gados un kuru veidi noteikti likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 8. un 9. pantā. Vienlaikus minētais likums paredz Ministru kabinetam deleģējumu noteikt kārtību, kādā dāvinātājs pēc Biroja pieprasījuma sniedz informāciju par saviem ienākumiem, naudas uzkrājumiem un īpašumiem. Lai nodrošinātu Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma prasību izpildi, Birojs izstrādājis Ministru kabineta noteikumu projektu „Kārtība, kādā pēc Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pieprasījuma tiek iesniegta informācija par personu ienākumiem, naudas uzkrājumiem un īpašumiem”. Sagatavotais Ministru kabineta noteikumu projekts paredz informācijas iesniegšanas un saņemšanas kārtību, kā arī iesniedzamās informācijas apjomu un formu.

Lai apstiprinātu politisko organizāciju (partiju) un to apvienību ikgadējās finansiālās darbības deklarācijas, priekšvēlēšanu perioda izdevumu deklarācijas, paziņojuma par plānotajiem vēlēšanu izdevumiem, vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijas un ziņojuma par dāvinājumiem (ziedojumiem) veidlapas, kā arī nodrošinātu Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma prasību izpildi, 2005. gada 22. martā Ministru kabinetā tika apstiprināti Biroja sagatavotie Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par politisko organizāciju (partiju) ikgadējām finansiālās darbības deklarācijām, priekšvēlēšanu perioda izdevumu deklarācijām, paziņojumiem par plānotajiem vēlēšanu izdevumiem, vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijām un ziņojumiem par dāvinājumiem (ziedojumiem)”.

2005. gada 29. martā Ministru kabinets atbalstīja likumprojektu par pievienošanos Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas Papildprotokolam. Papildprotokolu Latvijas vārdā parakstīja tieslietu ministre Solvita Āboltiņa 2005. gada 7. aprīlī. Patlaban likumprojekts iesniegts

apstiprināšanai Saeimā. Papildprotokols paredz, ka katra dalībvalsts savos normatīvajos aktos par noziedzīgu nodarījumu kvalificē arī nacionālo un ārvalstu šķīrējtiesnešu, tiesu zvērīnāto un tiesu piesēdētāju piekukuļošanu.

Turpinot Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas parakstīšanas un ratifikācijas procesu, 2005.gada 12.aprīlī Ministru kabinets atbalstīja likumprojektu par pievienošanos šai konvencijai. ANO galvenajā mītnē Ņujorkā Latvijas pārstāvis to parakstīja 19.maijā.

Lai likumdošanā regulētu vēlēšanu apvienību finansēšanas noteikumus, tādējādi novēršot nevienlīdzību starp partijām un vēlēšanu apvienībām pašvaldību vēlēšanās, Birojs iesniedzis izskatīšanai Valsts sekretāru sanāksmē 2005. gada 14.aprīlī Vēlēšanu apvienību finansēšanas likumprojektu un vairākus citus ar to saistītus normatīvo aktu projektus. Vēlēšanu apvienību finansēšanas likumprojektā noteikta kārtība, kādā tiek finansētas vēlēšanu apvienības (finansēšanas avoti, ierobežojumi, atbildība) un kādā tās atskaitās par saņemto un izlieto to finansējumu, kā arī valsts institūciju kompetence minētās jomas kontrolē. Savukārt grozījumi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā nosaka Biroja kompetenci vēlēšanu apvienību finansiālās darbības kontrolē, t.sk. tiesības saukt vainīgās personas pie administratīvās atbildības un uzdot vēlēšanu apvienībām atmaksāt pretlikumīgi saņemtos ziedojumus. Vienlaikus sagatavoti grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā un Krimināllikumā, kas paredz noteikt atbildību par vēlēšanu apvienību finansēšanas nosacījumu pārkāpšanu, piemēram, nepatiesu ziņu norādīšanu pārskatos, finansējuma apmēra ierobežojumu neievērošanu un starpniecību.

Ņemot vērā, ka nākamās pašvaldību vēlēšanas, uz kurām tiks veidotas vēlēšanu apvienības, notiks 2009.gadā, likuma spēkā stāšanās paredzēta ar 2008.gada 1.janvāri. Tādējādi tiks nodrošināta to personu, kuras skars minētā likuma nosacījumi, savlaicīga informēšana par likumā paredzētajiem nosacījumiem, kā arī pienācīga kontrolējošo institūciju sagatavošanās veicamajām funkcijām.

Veikts nozīmīgs darbs fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanā. Starpinstitūciju darba grupa Biroja vadībā ir izstrādājusi un saskaņojusi ar citām institūcijām koncepcijas „Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu” projektu, kurā identificētas problēmas fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles jomā un paredzēti pasākumi situācijas uzlabošanai. Birojs uzskata, ka, nodrošinot fizisko personu ienākumu gūšanas un mantiskā stāvokļa efektīvu kontroli, Latvijā ievērojami uzlabotos arī pretlikumīgā veidā iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana. Lai mazinātu ar pretlikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju saistītās problēmas Latvijā, nepieciešams ieviest iedzīvotāju ienākumu un mantiskā stāvokļa deklarēšanu, kas pastāv gandrīz visās pasaules valstīs un kas ir vienīgais veids kā nodrošināt pilnvērtīgu kontroli.

Lai saskaņotu Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumu atbilstoši jaunajam Kriminālprocesa likumam, Birojs sagatavojis un iesniedzis Saeimā likumprojektu „Grozījumi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā”. Attiecīgie grozījumi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā pieņemti Saeimā 2005.gada 16. jūnijā un tie stāsies spēkā vienlaikus ar jauno Kriminālprocesa likumu 1.oktobrī.

Lai ieviestu skaidru regulējumu valsts un pašvaldības mantas iznomāšanā, starpinstitūciju darba grupa Biroja vadībā izstrādājusi un sagatavojusi izsludināšanai Valsts sekretāru sanāksmē Valsts un pašvaldību mantas iznomāšanas likumprojektu, kas paredz noteikt valsts un pašvaldības mantas iznomāšanas kārtību: nomas tiesību piešķiršanas metodes, lēmumu par mantas iznomāšanu pieņemšanas kārtību, informācijas par iznomājamo mantu un iespējām to iznomāt publiskošanu, valsts vai pašvaldības mantas nomas tiesību piešķiršanu izsolē vai piedāvājumu konkursā galvenos noteikumus, noteikt atbildīgos par iznomāšanu un ierobežojumus iznomāšanas komisiju amatpersonām. Analizējot pašreizējo situāciju, darba grupa Biroja priekšnieka vietnieka Alvja Vilka vadībā secinājusi, ka spēkā esošais normatīvo aktu regulējums nav pietiekams – netiek skaidri noteikta mantas iznomāšanas kārtība, atklātības princips un pretendentu izraudzīšanas kritēriji, tādējādi nenodrošinot vienveidīgu praksi valsts un pašvaldības mantas iznomāšanā, atklātību un vienlīdzību starp potenciālajiem mantas iznomāšanas pretendentiem. Veicot pārbaudes un analizējot normatīvos aktus, Birojs konstatējis gadījumus, kad nepietiekoša tiesiskā regulējuma rezultātā valsts iestāžu un pašvaldību pieņemtie lēmumi par īpašuma iznomāšanu ne vienmēr atbilst sabiedrības interesēm, bet var tikt pieņemti, ievērojot tikai kāda atsevišķa pretendenta intereses.

3.2. Valsts politikas plānošana un koordinēšana korupcijas novēršanas un apkarošanas jautājumos

Lai nodrošinātu Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmā noteikto uzdevumu izpildi, Birojs apkopojis aptuveni 208 iestāžu organizatoriskos pretkorupcijas pasākumu plānus un sagatavojis pārskatu par to ieviešanu. Pretkorupcijas pasākumu plāni Veselības ministrijas padotībā esošajās iestādēs un Valsts policijā apspriesti Biroja Sabiedriskajā konsultatīvajā padomē.

Birojs sagatavojis atzinumu par Publisko iepirkumu likuma projektu iepirkumu komisijas locekļu atbildības precizēšanai, kas paredzēta Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmā.

Saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmu vairākas iestādes, t.sk. visas ministrijas, uzsākušas ētikas kodeksu (vai uzvedības noteikumu) izstrādi vai to pilnveidošanu un iekšējo normatīvo aktu sakārtošanu.

Sagatavoti grozījumi Krimināllikumā, lai par neoficiālu maksājumu pieprasīšanu un apzināti prettiesisku pieņemšanu pie kriminālatbildības varētu saukt arī uzņēmumu, iestāžu un organizāciju, t.sk. ārstniecības un izglītības iestāžu darbiniekus, kuri nav valsts amatpersonas. Tāpat grozījumi paredz, ka pie kriminālatbildības par kukuļošanu varēs saukt šķīrējtiesnešus atbilstoši Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas papildprotokolam.

Lai pilnveidotu tiesisko regulējumu valsts un pašvaldību mantas iznomāšanas jomā saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmā ietvertajiem uzdevumiem, starpinstitūciju darba grupa Biroja vadībā izstrādājusi nepieciešamo tiesību aktu projektu un sagatavojusi to iesniegšanai Ministru kabinetā.

Ar Ministru prezidenta rīkojumu izveidota starpinstitūciju darba grupa Biroja vadībā, lai saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmā noteiktajiem uzdevumiem izstrādātu un iesniegtu Ministru kabinetā koncepcijas projektu lobēšanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanai.

3.3. Valsts iestāžu korupcijas novēršanas prakses un atklāto korupcijas gadījumu analīze

Pārskata periodā apkopota informācija un sagatavots pārskats par valsts iestāžu ētikas kodeksiem.

Koruptīvo tiesībpārkāpumu analīzes jomā Birojs apkopojis informāciju no 23 institūcijām par koruptīvajiem disciplinārajiem pārkāpumiem, kā arī sagatavojis pārskatu par likumpārkāpumiem valsts institūciju dienestā 2003.-2004.gadā.

Normatīvo aktu analīzes jomā Birojs sagatavojis un iesniedzis Ekonomikas ministrijai priekšlikumus grozījumiem Būvniecības likumā.

3.4. Likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” izpildes un citos normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto papildu ierobežojumu ievērošanas kontrole

Pārskata periodā no 2005. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam Birojs izvērtēšanai saņēmis 423 iesniegumus un sūdzības par valsts amatpersonu iespējamiem likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normu pārkāpumiem. Sagatavojot atbildes uz 251 iesniegumu un sūdzībām, veiktas 137 pārbaudes dažādās valsts un pašvaldību institūcijās.

Izskatot iedzīvotāju iesniegumus un sūdzības par valsts amatpersonu iespējamo darbību interešu konflikta situācijā, vienlaicīgi pārbaudītas arī šo valsts amatpersonu deklarācijas. Veicot minētās pārbaudes, no VID (kā arī izmantojot VID valsts amatpersonu deklarāciju datu bāzi „VADIS”) pieprasītas

un pārbaudītas 507 valsts amatpersonu deklarācijas, kopumā izvērtējot 315 valsts amatpersonu deklarācijās norādītās ziņas.

Pārskata periodā par likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” valsts amatpersonām noteikto ierobežojumu neievērošanu pie administratīvās atbildības sauktas 47 valsts amatpersonas, un ar naudas sodu sodītas 38 valsts amatpersonas kopumā par Ls 3365, no tām 6 valsts amatpersonas ir pārsūdzējušas Biroja pieņemto lēmumu par kopējo summu Ls 510, savukārt 12 valsts amatpersonām saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – APK) 21. pantu izteikts mutvārdu aizrādījums.

Saskaņā ar likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 30. pantu 9 valsts amatpersonām lūgts atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus. Pārskata periodā labprātīgi atlīdzināti valstij nodarītie zaudējumi Ls 3265,87 apmērā.

Par nepatiesu ziņu norādīšanu valsts amatpersonu deklarācijās 4 gadījumos informācija nosūtīta VID valsts amatpersonu saukšanai pie administratīvās atbildības.

Administratīvais pārkāpums valsts amatpersonu darbībā saistībā ar likumā noteikto ierobežojumu un aizliegumu pārkāpumiem konstatēts vēl 6 gadījumos, taču, ņemot vērā to, ka no administratīvā pārkāpuma izdarīšanas brīža bija pagājis APK 37. pantā noteiktais administratīvā soda uzlikšanas termiņš, lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā saskaņā ar APK 239. panta 7. punktu nevarēja uzsākt, tāpēc šajos gadījumos minētās 6 valsts amatpersonas, kuras pieļāvušas minētā likuma pārkāpumus, rakstiski brīdinātas par atkārtota pārkāpuma nepieļaujamību.

Saskaņā ar APK 275. panta pirmās daļas 2. punktu 3 gadījumos izbeigta lietvedība administratīvo pārkāpumu lietā.

Pārbaudot valsts amatpersonu darbības atbilstību likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normām, kā arī pārbaudot valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu atbilstību patiesībai, 147 gadījumos tika pieprasīta informācija no kredītiestādēm.

Pārbaudot valsts amatpersonu ienākumu atbilstību izdevumiem, konstatēts, ka 11 gadījumos valsts amatpersonu un viņu radnieku ienākumi, iespējams, nav bijuši atbilstoši viņu izdevumiem, tāpēc pārbaudes materiāli par 11 personām nosūtīti VID šo personu ienākumu likumības pārbaudei saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 22. pantu. Šajā atskaites periodā VID pēc Biroja ierosinājuma jau uzsācis iedzīvotāju ienākuma nodokļa auditu 6 personām. Ienākuma nodokļa audita rezultātā VID pieņēma lēmumus par papildus nodokļu aprēķināšanu un soda naudas uzlikšanu Ls 3085,30 apmērā.

Pārbaudot valsts amatpersonu darbības atbilstību likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normām, 9 gadījumos valsts

amatpersonu darbībās saskatītas iespējamā noziedzīga nodarījuma pazīmes un pārbaudes materiāli nodoti Biroja korupcijas apkarošanas blokam izvērtēšanai un tālākas pārbaudes veikšanai.

Pārbaudes materiāli par 6 valsts un pašvaldības institūcijās konstatētajiem faktiem nosūtīti VID, lai tas atbilstoši savai kompetencei veiktu pārbaudi, vai šajās institūcijās strādājošo amatpersonu neiekļaušana valsts amatpersonu sarakstos ir bijusi atbilstoša likuma prasībām un nodrošinātu to, lai visas valsts amatpersonas iesniegtu valsts amatpersonu deklarācijas. Minēto pārbaūžu rezultātā valsts amatpersonu sarakstos papildus iekļautas 11 valsts amatpersonas.

Konstatējot valsts amatpersonu darbībās tādu normatīvo aktu pārkāpumus, kuru izvērtēšana nav Biroja kompetencē, 56 gadījumos informācija nosūtīta kompetentām institūcijām (Valsts kontrolei, Finanšu ministrijai, Valsts ieņēmumu dienestam, Valsts civildienesta pārvaldei, Valsts darba inspekcijai, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijai, Ieslodzījumu vietu pārvaldei, Aizsardzības ministrijai, Drošības policijai un citām valsts institūcijām) pārbaudes veikšanai un atzinuma sniegšanai.

3.5. Biroja funkciju izpilde politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildes kontrolē

Politisko organizāciju finansiālās un saimnieciskās darbības kontroli Birojs veic četros posmos: iesniegto deklarāciju pārbaude saskaņā ar Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma prasībām, grāmatvedības uzskaites pārbaudes, ziedojuma patiesuma un likumības pārbaudes, pretpārbaudes.

Pārskata periodā pārbaudīti 403 politisko organizāciju dāvinājumu (ziedojumu) saraksti.

Par konstatētajiem pārkāpumiem 2003. un 2004. gadā, pārskata periodā tika pieņemti 16 lēmumi (1 lēmums par pārkāpumiem 2002. gadā; 10 lēmumi par pārkāpumiem 2003. gadā; 5 lēmumi par pārkāpumiem 2004. gadā, tai skaitā Eiropas Parlamenta priekšvēlēšanu periodā), uzdodot par pienākumu precizēt finansiālās darbības deklarācijas. Tai skaitā pārbaudot politisko organizāciju (partiju) finansēšanas noteikumu izpildi, 6 politiskajām organizācijām uzdots atmaksāt pretrunā ar Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumu saņemto finansējumu – Ls 10 499,40 apmērā.

Sastādīti 3 administratīvā pārkāpuma protokoli par nepilnīgas informācijas norādīšanu 2003. gada ikgadējās finansiālās darbības deklarācijās un 2004. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijās, kā arī pieņemti 4 lēmumi par administratīvo sodu piemērošanu Ls 1 250 apmērā.

Nodrošinot politisko organizāciju (partiju) ikgadējo finansiālās darbības deklarāciju par 2004.gadu, gada pārskatu iesniegšanas kārtības pārbaudes, tika sastādīti 18 administratīvā pārkāpuma protokoli un pieņemti 16 lēmumi par administratīvo sodu piemērošanu kopējā apmērā Ls 4 210, savukārt 2 gadījumos administratīvā lieta tika izbeigta maznozīmīguma dēļ.

Nodrošinot politisko organizāciju (partiju) pašvaldību vēlēšanu priekšvēlēšanu perioda izdevumu deklarāciju, paziņojumu par plānotajiem vēlēšanu izdevumiem un pašvaldību vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju iesniegšanas kārtības ievērošanas pārbaudes, tika sastādīti 6 administratīvā pārkāpuma protokoli un pieņemti 6 lēmumi par administratīvo sodu piemērošanu kopējā apmērā Ls 1 500.

Par ikgadējās finansiālās darbības deklarācijas, gada pārskata un priekšvēlēšanu perioda izdevumu deklarācijas iesniegšanas kārtības neievērošanu sastādīti 2 administratīvā pārkāpuma protokoli un pieņemti 2 lēmumi par administratīvo sodu piemērošanu Ls 600 apmērā.

Pamatojoties uz Biroja pieņemtajiem lēmumiem par administratīvo sodu piemērošanu, tiesu izpildītājiem naudas soda piedziņai ir nosūtīti 5 lēmumi, no tiem 2 ir izpildīti.

Pamatojoties uz Biroja izdotajiem administratīvajiem aktiem Valsts kasē ir atmaksāti finanšu līdzekļi Ls 3 304 apmērā, kuri bija saņemti pretrunā ar Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 6.panta pirmo daļu.

Pamatojoties uz Biroja prasības pieteikumiem tiesā, divu politisko organizāciju darbība tika apturēta un trīs politisko organizāciju darbība izbeigta.

Saskaņā ar izsludinātā atklātā konkursa rezultātiem 2005. gada janvārī ar Sabiedriskās politikas centru *Providus* tika noslēgts līdzdarbības līgums "Par politisko organizāciju un to apvienību priekšvēlēšanu aģitācijas monitoringu pirms 2005. gada pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanām", kura mērķis bija iegūt informāciju par patiesajiem politisko organizāciju izdevumiem priekšvēlēšanu periodā. Minētā informācija tiek salīdzināta ar politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finanšu deklarācijās uzrādīto informāciju. Gadījumā, ja Sabiedriskās politikas centra *Providus* veiktā priekšvēlēšanu aģitācijas monitoringa rezultāti nesakrīt ar politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finanšu deklarācijās un grāmatvedības reģistros norādītajām ziņām, tad Birojs veic papildus pārbaudi pie darījumā iesaistītajām personām ar mērķi iegūt pierādījumus un noskaidrot patiesos darījumu apmērus.

3.6. Sabiedrības informēšana un izglītošana par korupcijas attīstības tendencēm un atklātajiem korupcijas gadījumiem, kā arī veiktajiem pasākumiem korupcijas novēršanā un apkarošanā

Pārskata periodā izplatīts 71 paziņojums preseī un rīkotas 4 preses konferences. Biroja pārstāvji regulāri sniedz intervijas gan Latvijas, gan ārvalstu mediju pārstāvjiem.

2005. gada 12. janvārī Birojs rīkoja preses konferenci, kurā masu mediju pārstāvji tika informēti par identificētajām problēmām un piedāvātajiem variantiem ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanai Latvijā. Preses konferencē bez Biroja pārstāvjiem piedalījās arī Saeimas Korupcijas, kontrabandas un organizētās noziedzības novēršanas un apkarošanas uzraudzības komisijas priekšsēdētāja Linda Mūrniece, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta priekšnieks Viesturs Burkāns un Biroja Sabiedriskās konsultatīvās padomes priekšsēdētājs, Sabiedriskās politikas centra *Providus* pētnieks Valts Kalniņš.

2005. gada 20. janvārī tika rīkots seminārs politisko organizāciju (partiju) un to apvienību pārstāvjiem, kurā tika sniegta informācija par ikgadējās finansiālās darbības deklarācijas, gada pārskata, priekšvēlēšanu izdevumu deklarācijas, kā arī vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijas aizpildīšanas un iesniegšanas kārtību.

Seminārs tika organizēts ar nolūku veicināt vienotu izpratni starp Biroju un politisko organizāciju pārstāvjiem deklarācijās norādāmās informācijas sniegšanā, jo līdz tam vēl nebija apstiprināts Ministru kabineta noteikumu projekts, kas paredz vienotu politisko organizāciju (partiju) ikgadējās finansiālās darbības deklarācijas, priekšvēlēšanu perioda izdevumu deklarācijas, vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijas, paziņojuma par plānotajiem vēlēšanu izdevumiem un ziņojuma par dāvinājumiem iesniegšanas, aizpildīšanas un publicēšanas kārtību, kā arī nosaka vienotu veidlapu formu. Minētie Ministru kabineta noteikumi tika pieņemti 2005. gada 22. martā.

2005. gada 23. februārī notika prese konference, kurā mediju pārstāvji tika iepazīstināti ar janvārī veiktās Latvijas iedzīvotāju aptaujas rezultātiem par korupcijas jautājumiem. Tās rezultāti atspoguļo Latvijas iedzīvotāju pieredzi saskarsmē ar korupcijas problēmām un veidiem dažādās valsts un pašvaldību pārraudzītajās jomās, piemēram, veselības aprūpē, policijā.

2005. gada 2. marta preses konferencē žurnālisti tika informēti par konstatētajiem partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem finansiālās darbības deklarācijās par 2003. gadu, kā arī Eiropas Parlamenta priekšvēlēšanu perioda izdevumu deklarācijās un Eiropas Parlamenta vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijās.

2005. gada 2. maijā notika preses konference, kurā mediju pārstāvji tika iepazīstināti ar koncepcijas „Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu” ieviešanas ekonomisko efektu. Pēc Biroja pasūtījuma Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts, ekonomikas doktores Raitas Karnītes vadībā un Banku augstskolas docents, LU Juridiskās fakultātes doktorants Jānis Grasis veica koncepcijas projekta „Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu” ieviešanas ekonomisko novērtējumu, kā rezultātā nonāca pie secinājuma – koncepcijas ieviešanas potenciālais tiešais ekonomiskais efekts būtu vairāki simti miljoni latu gadā līdz šim neiekasētā iedzīvotāju ienākumu nodokļu veidā, kas vairākkārtīgi kompensētu koncepcijas īstenošanai nepieciešamās izmaksas. Koncepcijā definētās problēmas fizisko personu ienākumu kontrolē ir cēlonis arī nozīmīgai problēmai korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā Latvijā, kas saistīta ar apgrūtinātām iespējām noskaidrot valsts amatpersonu vai to radnieku īpašumu un ienākumu izcelsmes likumību tajos gadījumos, kad tiek norādīti nepārbaudāmi vai pietiekami seni izcelsmes avoti. Tāpēc uzlabojot visu fizisko personu ienākumu deklarēšanas sistēmu, vienlaikus tiks nodrošināta iespēja efektīvi noskaidrot valsts amatpersonu un to radnieku patieso mantisko stāvokli, kā arī viņu īpašumu un ienākumu izcelsmes likumību. Kaut gan kopš 1995.gada pakāpeniski ieviesta stingra deklarēšanas sistēma attiecībā uz valsts amatpersonām, tomēr nereti, skaidrojot savu ienākumu izcelsmi, valsts amatpersonas izmanto trūkumus normatīvajos aktos un izvairās no patiesā mantiskā stāvokļa norādīšanas.

Sabiedrībai ir pieejama Biroja interneta mājas lapa - <http://www.knab.gov.lv>. Mājas lapā regulāri tiek ievietota aktuāla informācija latviešu un angļu valodās, pamatinformācija ir pieejama arī krievu valodā. Mājas lapā ir pieejama politisko partiju finansējuma datu bāze, kurā ir iespējams vienkārši un ātri atlasīt informāciju. Par Biroja kompetencē esošajiem jautājumiem interesenti var iesniegt aktuālos jautājumus un saņemt atbildes. Mājas lapā ir arī pieejami tiesību akti un starptautiskie dokumenti, informatīvie materiāli. Pārskata periodā tika sagatavots buklets par Biroju angļu valodā.

Pārskata periodā notikušas sešas Biroja Sabiedriskā konsultatīvā padomes (turpmāk – Padomes) sēdes. Pārskata periodā Padomes locekļi iepazīnušies ar Biroja Ētikas kodeksu un Ētikas komisijas darbību, kā arī, pamatojoties uz Biroja veiktās Latvijas iedzīvotāju aptaujas rezultātiem, pievērsušies korupcijas novēršanas jautājumiem atsevišķās jomās. 2005. gada 28. aprīļa sēdē Padome nolēma izveidot darba grupu sadarbībā ar Latvijas Veselības aprūpes darba devēju asociācijas un Latvijas Slimnīcu biedrības pārstāvjiem, lai sagatavotu ieteikumus tālākajai darbībai attiecībā uz pretkorupcijas pasākumiem veselības aprūpes jomā. Lai sekmētu korupcijas novēršanu tiesu sistēmā, 2005.gada martā Padome izstrādāja rekomendācijas tiesu varas nostiprināšanai un korupcijas risku mazināšanai šajā jomā. Rekomendācijas ir nosūtītas LR Augstākās tiesai, Tieslietu ministrijai, Latvijas tiesnešu biedrībai un Tiesnešu mācību centram.

2005. gada 26. maija sēdē tika nolemts izveidot darba grupu, lai sagatavotu vērtējumu un ieteikumus Padomes tālākajai darbībai attiecībā uz korupcijas novēršanu tiesu varā.

Pārskata periodā izglītojot valsts amatpersonas par dažādiem ar interešu konflikta novēršanu un organizāciju iekšējo pretkorupcijas kontroli saistītiem jautājumiem, informatīvu pasākumu ietvaros Birojs aptvēris vismaz 500 cilvēku lielu amatpersonu auditoriju. Vislielākais darbs tieši šajā laikposmā bija izglītības iestādēs strādājošo valsts amatpersonu izglītošana par lēmumu pieņemšanas ierobežojumiem attiecībā uz saviem radniekiem, jo ļoti daudzās gan vidējās, gan augstākajās mācību iestādēs vadītāju pakļautībā strādā viņu radnieki. Tas izraisīja pat ļoti asas debates.

Nozīmīga diskusija notikusi ar Augstskolu rektoru padomi par valsts amatpersonas statusa piemērošanu augstskolu senāta locekļiem, kur diemžēl vienota izpratne vēl joprojām nav panākta, jo netiek piemērots valsts amatpersonas statuss personām, kas lemj par finanšu līdzekļu izlietojumu.

3.7. Starptautiskā sadarbība un citu valstu pieredzes apkopošana korupcijas novēršanā un apkarošanā

Lai apgūtu citu valstu pieredzi korupcijas novēršanā un apkarošanā, Biroja pārskata periodā turpināja attīstīt aktīvu starptautisko sadarbību. Birojs ir organizējis, un tā amatpersonas ir piedalījušās vairākās divpusējās sanāksmēs ar citu valstu pārstāvjiem un arī dažādās starptautiskās konferencēs un semināros, lai apmainītos ar pieredzi korupcijas novēršanā un apkarošanā, kā arī iepazīstinātu citu valstu pārstāvjus ar Biroja darbību un apspriestu sadarbības iespējas.

No 2005. gada 23. maija līdz 27. maijam Biroja pārstāvis piedalījās ANO Noziedzības novēršanas un krimināllietu iztiesāšanas komisijas 14. sesijā Vīnē (Austrijā).

No 2005. gada 26. maija līdz 29. maijam Biroja pārstāvis piedalījās Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) un Kazahstānas ģenerālprokuratūras prokuroru apmācības institūta rīkotajā prokuroru apmācības seminārā, lai sniegtu informāciju par korupcijas novēršanas un apkarošanas praksi Latvijā.

No 2005. gada 9. un 10. jūnija Biroja priekšnieks piedalījās Baltijas jūras reģiona valstu padomes speciālās komisijas cīņai ar organizēto noziedzību sēdē, kas norisinājās Helsinkos (Somijā).

Biroja pārstāvis regulāri piedalās Eiropas Padomes GRECO (*Group Against Corruption* – Pretkorupcijas starpvalstu darba grupa) sēdēs. No 2005. gada 13. – 19. martam Biroja pārstāvis piedalījās GRECO 22. plenārsēdē Strasbūrā, kurā tika izskatīti un apstiprināti Dānijas, Zviedrijas un Albānijas

II kārtas novērtēšanas ziņojumi un no tā izrietošās rekomendācijas, kā arī Čehijas, Nīderlandes un Ungārijas ziņojumi par I kārtas novērtēšanā sniegto rekomendāciju izpildi.

No 16.maija līdz 21.maijam notika GRECO 23.plenārsēde. Sēdes laikā tika izskatīti un apstiprināti šādi GRECO dalībvalstu novērtēšanas dokumenti:

- Lietuvas un Spānijas II kārtas novērtēšanas ziņojumi un no tiem izrietošās rekomendācijas;
- Bosnijas un Hercogovinas un Maltas ziņojumi par I kārtas novērtēšanā sniegto rekomendāciju izpildi;
- Somijas un Slovēnijas papildus ziņojumi par I kārtas novērtēšanā sniegto rekomendāciju izpildi.

Nākamajā 24.plenārsēdē no 26.jūnija līdz 1.jūlijam tika izskatīti un apstiprināti šādi GRECO dalībvalstu novērtēšanas dokumenti:

- Vācijas, Bulgārijas un Maltas II kārtas novērtēšanas ziņojumi un no tiem izrietošās rekomendācijas;
- Portugāles ziņojums par I kārtas novērtēšanā sniegto rekomendāciju izpildi;
- Luksemburgas, Spānijas un Lielbritānijas papildus ziņojumi par I kārtas novērtēšanā sniegto rekomendāciju izpildi.

GRECO sēdē tika izskatīts 2006.gada budžeta projekts, kā arī pieņemts galīgais lēmums par III novērtēšanas kārtas tēmām. Tika nolemts III novērtēšanas kārtu veikt šādās jomās:

1) politisko organizāciju (partiju) finansēšana saskaņā ar Eiropas Padomes rekomendācijas Rec(2003)4 prasībām:

- politisko organizāciju (partiju) norēķini (rekomendācijas 11. un 12.pants);
- politisko organizāciju (partiju) norēķinu caurspīdīgums (rekomendācijas 13b.pants);
- politisko organizāciju (partiju) finansēšanas un norēķinu kontrole un uzraudzība (rekomendācijas 14.pants);
- sankcijas par politisko organizāciju (partiju) finansiālās darbības pārkāpumiem.

2) Eiropas Padomes Pretkorupcijas konvencijas 1.-12.panta un 19. panta ieviešana nacionālajā tiesību sistēmā.

III novērtēšanas kārtu ir plānots uzsākt 2007.gadā, 2006. gadā pabeidzot I un II novērtēšanas kārtu.

Lai veicinātu Latvijas iestāšanos OECD (Economiskās sadarbības un attīstības organizācijā), Biroja pārstāvis š.g. 18.aprīlī Parīzē piedalījās OECD Baltijas Reģionālās programmas izvērtēšanas sanāksmē, kurā bija jāsniedz vērtējums arī par Baltijas pretkorupcijas iniciatīvas (*Anti-corruption initiative*) īstenošanu. OECD dalībvalstu pārstāvji izrādīja lielu interesi par korupcijas novēršanas un apkarošanas aktivitātēm mūsu valstī un atzinīgi novērtēja Biroja aktīvo darbību.

Baltijas pretkorupcijas iniciatīva bija OECD finansēta programma, kuras ietvaros no 2000. līdz 2004. gadam notika Baltijas valstu korupcijas novēršanas normatīvās bāzes un institucionālās sistēmas analīze, tika rīkoti aptuveni 10 pieredzes un informācijas apmaiņas pasākumi par dažādiem korupcijas novēršanas jautājumiem. Semināros un diskusijās tika iesaistīti Latvijas, Lietuvas un Igaunijas atbildīgo institūciju pārstāvji, dalīties ar savu pieredzi tika uzaicināti Skandināvijas un citu valstu lektori gan no valsts, gan privātā sektora.

3.8. Ārvalstu un starptautisko institūciju finanšu palīdzības projektu gatavošana un koordinācija

Eiropas Komisija 2005. gada martā ir atkārtoti apstiprinājusi grozījumus Biroja realizētā *Phare* projekta „Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja attīstība un nostiprināšana” pieteikumā. Jau kopš 2004. gada norit aktīvs darbs projektā paredzēto līgumu ieviešanā. Projekta kopējais budžets ir 2,1 miljons eiro, plānotais projekta ieviešanas ilgums – 14 mēneši. Projekta ietvaros ir paredzēta tehniskās palīdzības saņemšana no dažādu valstu ekspertiem, lai paaugstinātu Biroja darbinieku zināšanas un prasmes „valsts sagrābšanas” mazināšanā, valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu nelietderīgas izlietošanas kontrolē, kā arī korupcijas apkarošanas efektivitātes palielināšanā un sabiedrības tiesiskās apziņas celšanā un amatpersonu vispārīgā izglītošanā.

Projekta ietvaros īstenoti pasākumi Biroja lokālās datu bāzes un integrētās informācijas sistēmas izstrādē, kas nākotnē dotu iespēju atlasīt un saglabāt Biroja sistēmā datus no Iekšlietu ministrijas, Valsts ieņēmumu dienesta, Zemesgrāmatu departamenta, Uzņēmumu reģistra un citu institūciju datu bāzēm. Projektā uzsākta arī Biroja izmeklēšanas aktivitātēm nepieciešamā tehniskā nodrošinājuma iegāde. Kā arī iegādāts konferenču telpas aprīkojums – diskusiju sistēma un sinhronās tulkošanas sistēma.

Birojs veica starptautisko konsultantu atlasī darba uzdevumu izpildei par pretkorupcijas jautājumiem, kuru darbu finansēja Pasaules Banka, izmantojot Japānas piešķirto finansiālo palīdzību. Projekta mērķis bija nodrošināt palīdzību Biroja institucionālās kapacitātes stiprināšanā. 2005. gada februārī tika veiktas pēdējās projekta aktivitātes, kuru ietvaros Austrijas Iekšlietu ministrijas Iekšējās izmeklēšanas biroja vadītājs Martins Kreutners sniedza Birojam rekomendācijas

korupcijas apkarošanas jautājumos. Projekta kopējā summa - 84 030 ASV dolāru.

Pasaules Bankas projekta „Korupcijas apkarošanā iesaistīto institūciju stiprināšana” ieviešanas ietvaros veikta ekspertu atlase darba uzdevumu „Lobēšanas regulējuma ieviešanas veicināšana Latvijā” un „Saeimas ētikas kodeksa ieviešana” veikšanai. Plānots, ka abi eksperti darbu uzsāks 2005. gada rudenī. Projekta ietvaros paredzēti ekspertu pakalpojumi Biroja korupcijas novēršanas kapacitātes stiprināšanai, priekšvēlēšanu aģitācijas tiesiskā regulējuma izvērtēšanai, likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” efektivitātes izvērtēšanai, nevalstisko organizāciju iesaistīšanai korupcijas risku identificēšanā atsevišķās jomās, kā arī pieredzes apmaiņas vizītes uz citām institūcijām. Projekta summa - 235 000 ASV dolāru. Projekta līdzfinansējumam ir piešķirti valsts budžeta līdzekļi.

Birojs ir saņēmis priekšlikumu ieviest Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*OECD*) SIGMA apakšprogrammas ekspertu izstrādāto projektu Ētika valsts pārvaldē (*Public Sector Ethics Resource Project*). Plānots, ka projekta ietvaros izveidotais apmācību materiāls būtu pieejams visu līmeņu valsts pārvaldes darbiniekiem, ieskaitot pašvaldību iestāžu darbiniekus, un tematiski tiktu veidots par korupcijas novēršanas jautājumiem. Projekta ieviešanā ir izveidojusies sekmīga sadarbība ar Valsts administrācijas skolas un Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvjiem. Projekta ieviešanas daļēju finansēšanu ir atbalstījusi Lielbritānijas vēstniecība Latvijā.

Birojs turpina īstenot sadarbības projektu ar ASV vēstniecību Latvijā, kas tika uzsākts 2004. gadā. Projekta ietvaros plānota tehniskā nodrošinājuma iegāde Biroja apkarošanas kapacitātes stiprināšanai.

4. Biroja personāls un tā apmācība

2005. gada 30. jūnijā Biroja kopējais darbinieku skaits bija 117, no tiem korupcijas apkarošanas jomā - 43, korupcijas novēršanas jomā - 36, Biroja darba nodrošināšanas jomā - 27 un Ziņojumu centrā - 2 darbinieki.

Biroja darbinieki regulāri apmeklē dažādas mācības gan Latvijā, gan ārvalstīs. Biroja 2005. gada martā 10 Biroja darbiniekiem organizēts seminārs „Efektīva komunikācija lietišķās sarunās”, savukārt maijā – seminārs par aktuāliem jautājumiem apdrošināšanas jomā, kurā piedalījās 13 Biroja darbinieki.

Pārskata periodā Biroja darbinieki apmeklējuši arī vairākus citus kursus – par Administratīvā procesa likuma darbību, par iekšējā audita pamatiem, rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmu, kā arī par iepirkuma procedūru piemērošanu ES projektos.

2005. gada aprīlī 10 Biroja darbinieki piedalījās Valsts administrācijas skolas rīkotajā seminārā „Amerikas pieredze – jauni izaicinājumi pretkorupcijas aktivitātēm Latvijā”.

Pārskata periodā vairāki Biroja darbinieki piedalījušies dažādos semināros, piemēram, „Par iepirkumu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju vajadzībām”, „Par uzņēmuma gada pārskatiem”, „Darba strīdu izskatīšana”.